

Flyktinggruppernas
riksråd

FARR - FLYKTINGGRUPPERNAS RIKSRÅD

STYRELSENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 2022–
2023

Innehåll

Inledning	3
Översikt	4
Styrelsen	4
Kansli och AU	4
Anställda	5
Information till medlemmar	5
Artikel 14	5
Två kursdagar	6
Medlemsbrev	6
Information till allmänheten	7
Sociala medier	7
Hemsida	8
Medier	8
Nätverk där FARR medverkar som medlem	8
FOSIF	8
FOG	9
Asylforum	9
Samarbete med Asylrättscentrum (ARC)	10
ECRE	10
EUAA (The European Union Agency on Asylum)	11
ENS	12
Rätten-till-vård initiativet / vård för papperslösa	12
Asylkommissionen	13
Rådgivning	13
Mailrådgivning	13
Telefonrådgivning	14
Förvarbesöksgruppens arbete	14
Grupprådgivning med iranska konvertiter	15
Handbok - Goda Råd till dig som söker asyl i Sverige	15
Särskilda projekt	16
Den nya regeringen och Tidöavtalet	16
Afghanistanundersökning	18
FARRs agerande m.a.a. tilläggsdirektiv till utredning om asylboende	18
Ekonomi	19
Fondansökningar	19

Inledning

Styrelsen för Flyktinggruppernas Riksråd, FARR avger härmed följande verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2022–2023.

Flyktinggruppernas Riksråd, FARR, bildades 1988 och är ett partipolitiskt och religiöst obundet nätverk som består av, hjälper och samordnar grupper och enskilda som arbetar för att stärka asylrätten. Ca 50 medlemsföreningar är anslutna till FARR. I dessa samlas erfarenheter om hur lagen tolkas, vilka som skyddas eller nekats skydd och vilka konsekvenserna blir för dem som berörs. Bland medlemmarna finns också ett antal advokater och flera hundra enskilda medlemmar, varav en del själva har erfarenhet av att vara asylsökande.

Flyktinggruppernas Riksråd, FARR – är en paraplyorganisation för enskilda och grupper som arbetar för att stärka asylrätten. FARR är ett partipolitiskt och religiöst obundet nätverk som består av, hjälper och samordnar grupper och enskilda som arbetar för att stärka asylrätten. FARR verkar för att Sverige ska följa de internationella konventioner som landet undertecknat till skydd för mänskliga rättigheter och för att den svenska asyl- och flyktingpolitiken i sin praktiska tillämpning ska präglas av humanitet, solidaritet och rättssäkerhet. FARR gör detta genom att:

- stötta dem som dagligen arbetar för asylsökande och papperslösa med rådgivning, utbildning och representation
- föra fram erfarenheter från asylsökande och papperslösa i den offentliga debatten via media (bland annat genom tidningen Artikel 14)
- sammanfatta kunskaper och erfarenheter från flyktingar och lokalgrupper för att kunna påverka myndigheter och politiker och granska förslag som rör flyktingpolitiken
- framställa faktamaterial och arrangerar kurser, kampanjer och andra projekt till nytta för alla som är engagerade i flyktingfrågor, och ger spridning åt lokala arrangemang och samarbeten
- samverka med andra organisationer i Sverige och internationellt

Översikt

Under verksamhetsåret har frågor som rör flyktingar från Ukraina och Afghanistan tagit stor plats, innan den nya regeringen och avtalet med regeringsunderlaget kom att dominera den senare delen av året. I bakgrunden har det förts viktiga diskussioner i EU som är potentiellt avgörande. Allt detta har kommit att påverka FARRs verksamhet.

Internt i organisationen har organisationen övergått från att ibland organisera arbete efter uppgifter som ska utföras och ibland efter sakområden till att enbart organisera arbete efter uppgifter som ska utföras. Det finns numera ingen familjeåterföreningsgrupp eller liknande. En gruppering för EU-frågor finns, men där finns det också klara uppgifter knutna till gruppen.

Delvis som en följd av den nya regeringen och delvis utifrån att FARRs organisation behöver bli hållbarare har det funnits en ambition under året börja tilltala, nå och bli känd hos fler. Som en del i det finns ambitionen att stärka FARRs sociala medier. Vidare försöker FARR utveckla arbetet med att söka pengar.

Styrelsen

Styrelsen har under året bestått av 22 personer, inklusive ersättare. Styrelsen har under året haft fem ordinarie styrelsemöten samt ett konstituerande möte, 30 mars, 23 april, 12 juni, 21 augusti, 16 oktober 2022 samt 22 januari 2023. Det konstituerande mötet och det första styrelsemötet var på distans. Resterande möten har haft mellanformer då vissa har träffats i Stockholm och i Malmö och vissa deltagit via internet.

De två senaste styrelsemötena, 16 oktober 2022 och 22 januari 2023, var kortare än normalt och tid avsattes istället till att få arbete gjort. Detta föll relativt väl ut.

Kansli och AU

Styrelsens arbetsutskott har bestått av sex till sju personer, där det skett en viss rotation i vilka som ingått. Möten har skett var tredje vecka, vilket är något oftare än tidigare. I AU diskuteras och beslutas frågor som inte är av tillräcklig vikt för att diskutera i stor grupp i styrelsen och i viss mån frågor som behöver diskuteras snabbt. Dessutom behandlas dagordningar till styrelsemöten.

Kansliet har bestått av Sofia Häyhtiö och Terje Holmgren, med tillägg av Linus Ericsson i början av året och Sanna Vestin i slutet av året. Kansliet har oftast haft veckovisa möten där vi har

verkställt beslut från AU, hanterat daglig korrespondens i form av inbjudningar och förfrågningar och förberett kommande möten.

Anställda

Under året har FARR haft Sofia Häyhtiö anställd samordnare på 50%. Från januari 2023 har Kirsti Haugsand Wennerholm en subventionerad anställning på 50% som webbmaster.

Sofia har under året lagt tid på samordning och projektledning av enskilda projekt inom FARR. Exempelvis Goda Råd, uppdatering av FARR:s ordinarie hemsidan, Artikel 14:s hemsida, samordning av förvarsbesöksgruppen med tillhörande utbildningar samt löpande bevakning av en rad funktionsmailboxar, bland annat bevakar hon inkommande mail till kansliet.

Information till medlemmar

Artikel 14

Det centrala uppdraget för Artikel 14 är att vara en hög och tydlig röst för asylrätt. I en tid när allvarliga inskränkningar görs såväl i svensk som europeisk migrationspolitik är det av avgörande betydelse att Artikel 14 förmår förena en utblick på den reella utvecklingen inom asyl- och migrationsområdet med innehåll som ger utrymme för reflektion och analys.

Verksamhetsåret 2022 har i mångt och mycket präglats av att konsolidera det utvecklingsarbete som inleddes under 2021. Artikel 14 har nu ett antal skribenter som regelbundet medverkar med texter till tidningen. Arbetet med tidskriftens konstnärliga och litterära innehåll fortgår, med ambition att ge utrymme för ett bildberättande som kommenterar och reflekterar tidningens tema och innehåll. Vi har även fortsatt med de redigerade samtal som introducerades förra året, där vi publicerar samtal och intervjuer i dialogform med personer som på olika sätt är engagerade i asylrättsfrågor eller möter asylsökande i sitt arbete.

Artikel 14 har under 2022 kommit ut med 4 nummer enligt plan. Nr 1: 2022 omfattade en revidering av FARR:s Goda Råd. Artikel 14 ansvarade för formgivning. Detta arbete genomfördes i nära samarbete med företrädare för FARR, och med Sanna Vestin som gästredaktör. Detta nummer trycktes också i en större upplaga om 1500 exemplar. Nr 2 hade temat *skydd för vem?* Med fokus på hur rätten till skydd i hög grad styrs av vem det är som söker skydd och varifrån den skyddssökande kommer. Nr 3 behandlade frågor om statslöshet, asyllagstiftning och asylpolitik. Nr 4, slutligen, hade sitt fokus på Tidöavtalet med ett flertal bidrag som diskuterade konsekvenserna av de förslag som förs fram i avtalet.

Vi har börjat publicera en del artiklar enkom online. När dessa texter är på engelska har vi sett att spridningen fungerat mycket bra.

Utöver den ordinarie utgivning har Artikel 14 tillsammans med Ingen Människa är Illegal även medverkat i ett samarbete med tidningen Brand, där vi medverkat i ett temanummer om asyl och migration.

Redaktörskapet för Artikel 14 delas alltså mellan Sabine Gruber och Sofia Häyhtiö tillförordnad chefredaktör för Artikel 14. Annika Lindberg har fortsatt sitt uppdrag i redaktionsrådet. Ambitionen var att under 2022 utöka redaktionsrådet med ytterligare några personer, men till följd av att redaktörsarbetet varit tämligen omfattande under detta år har det inte hunnits med. Målsättningen är att kunna utöka redaktionsrådet under 2023. Under året har även ledamöter i FARRs styrelse återkommande skrivit texter och det hoppas vi ska fortsätta under 2023.

Redaktörerna har skrivit den årliga ansökan om produktionsbidrag för tryckt och digital kulturtidskrift till Kulturrådet och beviljats 150 000 kronor för 2023. Bidraget är alltså oförändrat från 2022. Givet inflationen och att såväl pappers- som tryckkostnader stigit innebär detta i realiteten att bidraget från Kulturrådet minskat. Det är därför angeläget att se över hur finansieringen av Artikel 14 kan säkras.

Två kursdagar

26 mars höll FARR tillsammans med Asylkommissionen i en kursdag med tema rättssäkerhet. Kursdagen erbjöds online. Under dagen hölls föreläsningar och panelsamtal om praktikers erfarenheter av utlänningslagen och hur vi tillsammans kan arbeta för att säkra rättssäkerheten. Bland föreläsarna fanns asylrättsjurister, politiker och personer verksamma inom civilsamhället. Dagen avslutades med en genomgång av FARR:s uppdatering av Goda råd för asylsökande.

15 oktober samlades en grupp i Malmö och en grupp online för att delta i FARRs höstkurs. Dagen började med en tillbakablick på asylrättens utveckling, med en övergång till Tidöavtalet som hade presenterats dagen innan. Vidare handlade föreläsningarna om massflyktsdirektivet och situationen för ukrainare i Sverige, EU:s gemensamma asylpolitik och läget i Afghanistan ett år efter Talibanernas maktövertagande. Slutligen hölls en presentation om instrumentalisering i EU:s asylsystem.

Medlemsbrev

Under året som gått har FARR utkommit med ett medlemsbrev ungefär varannan månad, allt som allt fem medlemsbrev. Ida Gunge har varit redaktör för medlemsbrevet under året.

Medlemsbrevet är en av FARR:s kanaler för att kommunicera med medlemmar och medlemsgrupper. Brevet har använts för att sprida aktuell information såsom ny praxis och rättsliga ställningstaganden, men också för att uppmärksamma nya artiklar på FARR:s hemsida och bjuda in till kursdag och årsmöte. Det är också ett sätt att berätta om pågående arbete inom styrelsen, som exempelvis uppdatering av Goda råd till dig som är asylsökande och arbetet med anledning av Tidö-avtalet.

Information till allmänheten

Sociala medier

Allmänt

FARRs sociala medie-grupp ansvarar för att skapa innehåll till FARRs sociala medier samt att hålla koll på kommentarer och direktmeddelanden. Gruppen består för närvarande av 4 volontärer som delar upp arbetet på veckobasis.

Det övergripande syftet med FARRs sociala medier är att utbilda och informera om svensk asylrätt, med målet att stötta de som berörs av svensk asylrätt (både asylsökande och civilsamhället) samt att engagera fler i asylrättsrörelsen.

FARR försöker uppnå detta syfte genom att nå ut till två olika målgrupper:

- Primärt: Enskilda, medlemsgrupper och övriga yrkesverksamma eller aktiva inom asyrrörelsen, som är i behov av information och rådgivning om asylrätt i Sverige
- Sekundärt: Personer som inte tillhör den första gruppen men som är, eller kan tänkas bli, intresserade av att verka för en humanare asylrätt i Sverige

För att nå dessa målgrupper är FARR aktiv på tre sociala medier: Facebook, Twitter och Instagram. Vår räckvidd är störst på Facebook (där vi når i snitt 900 personer per inlägg) följt av Instagram och Twitter (där vi når i snitt 200 personer per inlägg).

Aktiviteter under 2022

Utöver att driva gruppens verksamhet som vanligt la vi särskilt tid på att:

- Uppdatera vårt strategidokument.** Hela dokumentet går att läsa [här](#).
- Rekrytera nya medlemmar till gruppen.** Gruppen har haft flera medlemstapp och svårt att få in nya engagerade - men vi är mycket glada åt att två personer nu gått med.
- Starta upp vår Instagram-sida.** Sidan startades redan 2021 men det är först under 2022 som vi börjat ladda upp mer aktiv information.
- Innehåll relaterat till valet och Tidö-avtalet.** Under sommaren och hösten la vi stort fokus på att sprida information inför valet, inklusive information om hur man röstar. Efter valet har vårt största fokus legat på Tidö-avtalet.

Hemsida

FARRs hemsida har under året främst skötts av Sofia Häyhtiö med stöd av Kirsti Haugsand Wennerholm under slutet av verksamhetsåret. Sanna Vestin har bidragit med formulering av innehåll. FARR anlitar även en konsult, Ola Hedin, som är ansvarig för drift (dvs uppdateringar av programvara och tillägg, samt säkerhet mm) av FARR:s hemsida farr.se, samt artikel14.se.

FARR:s hemsida samlar främst information som FARR producerar, uttalanden, information om asylrätt med mera. Länkning till tidningsartiklar med mera läggs upp i sociala medier, och inte på hemsidan. Ett uttalande värt att uppmärksamma som publicerades på hemsidan var det från 26 oktober då FARR tillsammans med ett stort antal andra organisationer, varav många medlemmar i FARR, protesterade mot Tidö-avtalet. Ett annat uttalande att lyfta fram var det inför mötet EUs råd för rättsliga och inrikesfrågor hade i Sverige. Det publicerades 26 januari och varnade för ett bedrägligt användande av statistik.

Under året skapades en del på hemsidan avsedd för debattinlägg, som än så länge har använts sparsamt. Det har även bestämts att en särskild del av hemsidan ska reserveras för information och aktiviteter runt Tidö-avtalet. Arbetet med denna del av hemsidan är påbörjat men ännu inte sjösatt.

Medier

FARR har förekommit i media under året genom att företrädare blivit intervjuade vid olika tillfällen. Exempel på tidningar är ETC, Syre och DN. FARR har även medverkat hos Sveriges Radio Södertälje.

Under början av 2023 publicerade FARR en annons i ETC där läsarna uppmanades att stödja FARRs arbete mot Tidö-avtalet genom att bli medlemmar eller att donera pengar.

Nätverk där FARR medverkar som medlem

FOSIF

FARR deltar sedan början av 90-talet i regelbundna möten med andra organisationer verksamma inom flyktingområdet i samrådsgruppen FOSIF (Frivilliga organisationers samarbete i invandrar- och flyktingfrågor). FOSIF har fortsatt att träffas under året med 10 välbesökta hybrida möten var sjätte vecka under skolåret. Mötesanteckningar som innehåller bl. a redogörelse för aktuell svensk och internationell praxis delges styrelsen regelbundet. Det är ett mycket värdefullt forum

för utbyte av information och analys som har pågått under flera decennier. FARR har deltagit i samtliga möten under året genom Sanna Vestin och/eller Michael Williams medan Jasmin Qasbegi har bara kunnat delta några få gånger.

En utveckling inom FOSIF under året var tillkomsten av en särskild undergrupp om EU-frågor med tanke på det omfattande arbetet som sker på EU-nivån kring migrationspakten samt den annalkande svenska ordförandeskapet. FARR har varit drivande i denna utveckling. Två möten har hållits under året. Flera organisationer undertecknade ett brev till migrationsministern som uttryckte våra stora farhågor kring ett förslag till en förordning om instrumentalisering som skulle inskränka tillgängligheten till asyl i det fall ett annat land eller en grupp använde hot om att släppa vidare asylsökande till EU-länderna. Vi ville att Sverige skulle lyfta upp faran av att undergräva de normala principer som gäller när en person söker asyl. I sammanhanget hänvisade vi till ECRE:s detaljerade analys av utkastet till förordningen samt det europeiska appropet som ECRE samordnade i september. Texten översattes också till svenska och lades upp på ECRE:s och FARR:s hemsidor. <https://farr.se/att-godkanna-instrumentaliseringsforordningen-skulle-bli-det-slutliga-slaget-mot-ett-gemensamt-europeiskt-asylsystem-i-europa/>

FOG

Ungefär samma organisationer som deltar i FOSIF-nätverket deltar också i FOG, möten med Migrationsverkets rättsavdelning. Under verksamhetsåret har tre sådana möten skett, 18 maj och 22 september 2022 samt 9 mars 2023. För FARRs räkning har Sanna Vestin, Michael Williams samt Johanna Eriksson Ahlén medverkat.

Asylforum

Migrationsministerns träffar med civilsamhället, Asylforum, har ägt rum två gånger under verksamhetsåret. Den första gången var 30 maj 2022 under den förra regeringen och FARR representerades av Terje Holmgren och Sanna Vestin. Temat för mötet var Ukraina och FARR förde fram synpunkter på de helt otillräckliga ersättningsnivåerna till asylsökande. Det andra mötet var 2 februari 2023 under nuvarande regering. Genom Annette Rosengren och Michael Williams framförde FARR farhågor för utvecklingen inom EU. Det som mest lyftes fram var konsekvenser av Tidöavtalet, där organisationerna framförde den stora oro som finns inom såväl organisationerna som människor vi kommer i kontakt med, samt den fattigdom som breder ut sig allt snabbare och att människor på flykt hänvisas till att leva på asylbidraget, som inte har höjts på tjugofem år, att de inte klarar sig utan kyrkans och andra organisationers materiella hjälp och att dessa snart inte har resurser att möta det ökade behovet. Kort berördes också det svenska ordförandeskapet i EU och hur regeringens tankar kring hur EUs pakt kring asyl och migration ska komma vidare framåt.

Samarbete med Asylrättscentrum (ARC)

FARR är medlem i ARC och betalar 25 000 kr/år för detta. Vi kan få föreläsare gratis till våra utbildningar samt delta gratis i de allmänna kurser som ARC erbjuder som webinars och i övrigt konsultera deras jurister. FARR deltog i ARC:s Migrationsdag där medlemmar i ARC uppdaterades på det flyktingpolitiska läget och lämnade input till ARC:s verksamhetsplan. Den 3 juni ordnade ARC en digital kurs med Ukraina och Afghanistan i fokus som flera FARR-medlemmar deltog i. Den 20 juni firade ARC (tidigare Rådgivningsbyrån) 30 år och FARR deltog med uppvaktning. Tidigare på dagen hölls ett seminarium i samarbete med UNHCR där situationen i Afghanistan och Ukraina togs upp samt den svenska praxis. En panel diskuterade asylsystemet i Sverige utifrån ARC:s presentation av årets AIDA rapport som publiceras av ECRE. Den 2 december höll ARC en matnyttig heldagskurs i samarbete med UNHCR och ECRE som tog upp utsatta asylsökande, ukrainska flyktingar, hbtq-i asylsökande, rätten till privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen samt en färsk rapport från ARC om praxis i afghanska ärenden. Slutligen deltog FARR som ARC-medlem i ett dialogmöte om ARC:s verksamhet den 22 februari 2023.

ECRE

FARR är medlem i ECRE (The European Council of Refugees and Exiles) www.ecre.org och deltar aktivt i två arbetsgrupper som sammanträder ca 4 gånger om året. Vår medlemsavgift är 5000 kr/år

En arbetsgrupp diskuterar utvecklingen av EU:s Asyl- och Migrationspakt - CEAS (Common European Asylum System) och den andra, External Affairs Working Group tar upp EU:s politik gentemot tredje länder. Annette Rosengren och Michael Williams har deltagit i de flesta arbetsgruppsmöten. Michael deltar ensam i arbetsgruppen om EU:s externa policy. Där har Afghanistan och för närvarande Ukraina hamnat i fokus samt frågor om återvändande och avtal med tredjeländer.

Arbetsgruppsmöten är välbesökta av experter från olika europeiska NGO:s och är ledda av högkompetenta och välinformerade anställda på ECRE:s huvudkontor i Bryssel. ECRE ger ut två veckobrev som innehåller värdefulla synpunkter och information om utvecklingen inom EU varav ett handlar om viktiga avgöranden i olika instanser och länder, <https://ecre.org/our-work/elena/weekly-legal-updates/> och den andra om flyktingpolitiken <https://ecre.org/media/ecre-weekly-bulletin>

FARR är också aktiv i ECRE:s nätverk för asylrättsjurister i Europa, ELENA (European Legal Network on Asylum) där chefsjuristen Martin Nyman på ARC och Michael delar på den svenska

koordinationen. Under året har ELENA INDEX över erfarna asylrättsjurister uppdaterats även i den svenska delen. ELENA koordinatörer har en egen mejllista där frågor ställs om praxis i olika länder och kring ny lagstiftning samt avgöranden i EU domstolen och domstolen i Strasbourg. ELENA erbjuder minst en avancerad kurs per år i aktuella rättsfrågor. I samband med kursen ägnas en dag åt koordinatornätverket och att identifiera aktuella områden där ECRE kan bedriva undersökningar eller skriva stödmaterial. Årets kurs hölls i Riga där Michael deltog.

ECRE har också en underavdelning för de nordiska och baltiska länderna (NOCRE) som under året har hållit två digitala sammanträden den 22 mars och den 14–15 november som Annette och Michael deltog i. Ämnen som har tagits upp är Afghanistan, tillträde till asylrätten, aktuella rapporter om praxis i olika länder, tillfälliga tillstånd och praxis för syriska flyktingar. Inom NOCRE föreslås också en representant till ECRE:s styrelse. Aktuell företrädare är Eva Singer från Danska Flyktingrådet.

[ECRE:s årsmöte hölls i Bryssel 27–28 juni där FARR deltog genom Michael](#)

EUAA (The European Union Agency on Asylum)

EUAA efterträder EASO som EU:s stödkontor till medlemsländerna i asylfrågor med förstärkning av mandat, uppgifter, personal och budget. Ett av syftena med EUAA är att stödja en harmonisering av asylhanteringen i EU. I det ingår att ta fram landbedömningar som medlemsstaterna dock inte är juridiskt bundna av, fast Migrationsverket har valt att ge dessa samma ställning som deras handläggars stöd i egna rättsliga ställningstaganden. Viktiga analyser har tagits fram under året angående Afghanistan som har påverkat svensk praxis i positiv riktning. EUAA ger också ut stöddokument till asylhandläggare och under 2022 presenterades en handledning till utredning av asylskäl som grundar sig på en sökandes tro.

EUAA har nu större resurser än tidigare att lämna praktiskt stöd i länder som tar emot många asylsökande. Den erbjuder också undervisning och träning för asylopersonal från medlemsstaterna. Från 2024 kommer EUAA att överse och utvärdera medlemsländers asylhantering.

EUAA:s stadgar kräver dialog med civilsamhället och andra intressenter. Utvalda NGO:s utses, efter intresseanmälan, till en Consultative Forum (CF) som kallas en gång om året samt att delta digitalt i olika konsultationer vid andra tidpunkter. FARR ansökte och blev invald under 2022 i det nybildade Consultative Forum som omfattar ett hundratal organisationer varav ett 70-tal från civilsamhället. Michael företrädde FARR på Forumets första möte på Malta i november, som diskuterade grunderna för Forumets arbete gentemot EUAA samt valde en ordförande som har löpande kontakt med EUAA.

ENS

FARR är också medlem i ENS (the European Network on Statelessness) där medlemskapet är gratis. I början av året färdigställdes den första Statelessness Index om Sverige som FARR bidrog till i samarbete med SOAS (The Swedish Organisation Against Statelessness) och UNHCR. Asylrättscentrum har åtagit sig att skriva kommande rapporter. Under året inbjöd UNHCR till två träffar som tog upp frågor om statslösa, den 17 maj och 3 november, som båda ägde rum i Stockholm. Den 3 november deltog Michael i en paneldiskussion med en företrädare från ECRE om resultatet av den granskning som ENS publicerade <https://index.statelessness.eu/country/sweden>

Under året publicerades en längre intervju om statslöshet med Julia Zelvenska från ECRE och Nina Murray från ENS som intervjuades av Michael. <https://artikel14.se/statslosa-saknar-grundläggande-manskliga-rattigheter/>

Rätten-till-vård initiativet / vård för papperslösa

<https://vardforpapperslosa.org/>

Nätverket har genomfört cirka fem möten under 2002, två ytterligare under 2023. Möten bokas när behov finns att prata om aktuella frågor. Elisabet Rundqvist är FARR:s representant i nätverket och deltar på möten.

Under 2022 diskuterades rätten till tandvård, Ukrainiska flyktingars situation, ojämlig tillgång till sjukvård med stora skillnader mellan regionerna. Gruppen äldre papperslösa noterades som en grupp som har det svårt. Praktiska problem för papperslösa att få ut narkotikaklassade läkemedel eftersom de saknar id-kort är mycket krångligt att lösa.

Efter valet har samtalen allt mer fokuserats på Tidöavtalet och konsekvenserna av det som aviserats i avtalet.

Ett stort antal debattartiklar har skrivit från vård/omsorgs professionerna, främst om rätten till tolk, sekretess och angiveri samt rätten till tandvård.

Flera av Tidöavtalets åtgärder strider mot de yrkesetiska internationella riktlinjerna de olika yrkesgrupperna har att förhålla sig till. Under hösten beslutades att skriva ett ställningstagande som alla vårdförbund kan ställa sig bakom, en skrivargruppbildades. Under februari 2023 presenterades en nästan färdig text som de flesta förbunden kommer underteckna. De organisationer som inte är vårdförbund, t.ex. FARR, Röda Korset, Amnesty osv. kommer att få möjlighet att ställa sig bakom ställningstagandet.

Asylkommissionen

Asylkommissionen startades 2019 i samarbete med Linköpings Universitet. Idén var att samla människor med olika slags erfarenhet som tillsammans skulle genomföra en granskning av lagstiftning, lagtillämpning och rättssäkerhet för människor som sökt asyl i Sverige under perioden 2015-2017. Under det här verksamhetsåret har Asylkommissionen som projekt avslutats.

Kommissionen höll en avslutningskonferens den 25 augusti 2022 och senare under hösten öppnades Asylkommissionens hemsida, <https://asylkommissionen.se>. Sanna Vestin och Sofia Häyhtiö var involverade i att slutföra och publicera de projekt som pågått inom kommissionen ända fram till hösten 2022.

Ett inslag på hemsidan är *Asylarkivet*. Det innehåller utdrag ur en mängd intervjuer med personer som har erfarenheter av asylprocessen i Sverige från olika perspektiv. Materialet får användas med referens till författarna, se Asylarkivets inledning. Ett annat inslag på hemsidan är *Tidslinjen*, en kronologisk redogörelse över regeländringar och viktiga brytpunkter i asylnpolitiken sedan 2015 fram till och med Tidöavtalet. Tidslinjen innehåller utspel, lagändringar, myndighetsbeslut och exempel på konsekvenser samt debatt och motstånd.

Asylkommissionens hemsida innehåller också en uppdaterad kartläggning av migrationsforskning 2000 – 2021 samt allt annat som publicerats av kommissionen sedan starten - allt fritt för användning i studier, opinionsbildning, aktivism eller forskning. Det går även att nå Asylkommissionens hemsida från huvudmenyn på FARR:s hemsida.

FARR:s styrelse delar Asylkommissionens förhoppning att många kommer att ha nytta av kommissionens dokumentation av flyktingpolitiken och dess konsekvenser sedan 2015, nu då 2022 blivit en ny brytpunkt. Alla samlade kunskaper och erfarenheter kommer att behövas i fortsatt strid för mänskliga rättigheter och viktiga rättsprinciper.

Rådgivning

Mailrådgivning

Under verksamhets året har 8 personer turats om att besvara mail som kommer till den offentliga FARR-adressen. Ett par av personerna har bytts ut under året, bland annat har Michael Williams från styrelsen gått in som en av bevakarna. Upplägget är att två personer ansvarar för var fjärde vecka. De nuvarande volontärerna är juriststudenter eller har juristexamen. Mail som riktar sig till föreningen vidarebefordras till kansliet och adressändringar till registret. Det bevakarna besvarar själva är faktafrågor och önskemål om råd gällande att ta sig till Sverige,

asylproceduren, överklaganden, förlängningar, familjeåterförening mm. För en del återkommande faktafrågor har de tillgång till ett antal exempelsvar. Sanna Vestin fungerar som samordnare och bollplank för frågor som de två som delar vecka inte reder ut. Ibland tillfrågas även andra personer som har någon specialkunskap. I den gemensamma driven finns förutom exempelsvaren också en manual, tips om jurister och kontaktuppgifter till föreningar. Många hjälpsökande hänvisas till närmaste medlemsförening om det finns någon som har rådgivning eller kan träffa personen. Gruppens policy är att alla frågor besvaras även om det ibland handlar om att förklara varför vi inte kan hjälpa till. Antalet inkommande mail per vecka varierar mycket men i genomsnitt kommunicerar de ansvariga för en vecka med ca 15 personer, varav några kan vara återkommande från tidigare veckor. Det är både personer som själva söker uppehållstillstånd och stödpersoner som hör av sig. Gruppen har en maillista och en whatsapp-grupp för inbördes information, byte av veckor och liknande. Under verksamhetsåret har endast ett Zoom-möte hållits. Mailbevakarna bjöds även in till ett informellt möte om nya villkor för PUT enligt gymnasielagen.

Telefonrådgivning

FARR telefonen har varit avstängd under större delen av verksamhetsåret då det inte funnits personer som kunnat bemanna den. Det har funnits ett arbete under året för att lösa situationen och förhoppningen är att det ska gå att nå FARR över telefon under nästa verksamhetsår.

Förvarbesöksgruppens arbete

FARR:s förvarbesöksgrupp har under året fortsatt våra besök inne på de låsta avdelningarna på förvaret i Märsta varje onsdag mellan klockan 18–20. Under året har avvecklingen av Migrationsverkets OS-handläggare, som planerar aktiviteter för förvarstagna, påbörjats och det märks i en annars så påfrestande och nedbrytande tillvaro som förvarstagna lever under. Besökarna har sett att många förvarstagna har svårt att få tillgång till vård ... Som samordnare för FARR:s förvarbesöksgrupp representerar Sofia organisationen i *NGO nationell samverkansgrupp för förvarbesök* där Röda Korset, Caritas, Svenska Kyrkan och Amnesty Sverige ingår. Gruppen sammanträder ca 1 gång i kvartalet och tar upp iakttagelser om kränkningar, brister i Migrationsverkets rutiner och dess inverkan på de förvarstagna och på NGO-besökarnas arbete. En nationell NGO-dag för NGO:s förvarbesökare hölls den 9 november 2022 med ett upplägg som varvade föreläsningar, dragningar och panelsamtal med gruppreflektioner. Både förvarbesökare och anställda på Migrationsverket deltar på dessa möten. Niklas Möller, leg. psykolog på Svenska Röda Korsets behandlingscenter i Uppsala föreläste om Posttraumatiskt stressyndrom. Owe Hammarbrink från Migrationsverket talade om förvarstagnas rätt till information och tillgång till klagomålsmekanismer. Det framkom efter diskussioner att inget strukturerat sätt är på plats för att hantera klagomål, sedan Migrationsverket tog bort funktionen bemötaandombudsman^[HL1]. Verket följer nu upp detta och har skickat ut förslag till klagomålshantering till NGO-besöksgrupperna.

FARR har under vintern också lyft fram vikten av att volontärer vill kunna vara med vid läkarbesök på extern vårdinrättning när detta efterfrågas av den förvarstagne. Frågan tog upp i verkets *Prövningsstödsgrupp (PSN) Uppsikt och förvar*. De kom fram till att det är upp till läkare och klient att ta ställning till om det godkänns. FARR har också uppmärksammat Migrationsverket på brister i förvarstagnas möjlighet till kommunikation med omvärlden. Förvarstagna har ofta behov av att förmedla information exempelvis om beslut till personer utanför förvaret. Detta har förvarstagna nekats till, trots att de endast vill förmedla information om sig själva. Personalen har nekat på grund av sekretessbestämmelser. De kan få ut handlingar i pappersform, men tillåts inte att skanna eller fotografera dessa så att de får tillgång till dem i digital form. Men detta bör inte försvåra för förvarstagna att förmedla dokument rörande dem själva. Frågan diskuterades i verkets *Prövningsstödsgrupp (PSN) Uppsikt och förvar* som anser att frågan inte har med sekretess att göra utan snarare är en praktisk fråga. Det krävs teknisk utrustning för att lösa det. Alternativt att personalen mejlar berörd frivilligorganisation från sin gruppbrevlåda. Denna fråga följer vi upp.

Under hösten höll FARR en utbildning för nya förvarsbesökare, med jurist Joakim Lundqvist från Folkets Advokatbyrå.

Grupprådgivning med iranska konvertiter

Under sommaren tog organisationen I am a christian too kontakt med FARR. Det är en grupp bestående av runt 50 iranska konvertiter i Stockholmsområdet med negativa beslut på sina asylansökningar. Efter diskussioner med gruppen kom en rådgivningsträff att genomföras 26 november i Stockholm, där större delen av den nämnda gruppen deltog. Fyra representanter från FARR deltog i diskussionen som handlade om hur det kommit sig att de fått utvisningsbeslut och vad som möjligen kan göras framåt.

Handbok - Goda Råd till dig som söker asyl i Sverige

Under verksamhetsåret har arbetet med att genomföra en uppdatering av Goda Råd fullföljts. Det har varit ett omfattande arbete, där text har skrivits, färdigställts grafiskt, tryckts och översatts och sedan spridits. Den svenska versionen trycktes i 1500 exemplar som delvis gick ut som ett specialnummer av Artikel 14. Texten har sedan översatts till arabiska, farsi och ryska. En engelsk översättning är under arbete och kommer snart att vara färdigställd.

Den nya upplagan av Goda Råd har till exempel spridits genom det nämnda numret av artikel 14, att den finns på FARRs hemsida samt via sociala medier. Utöver detta har styrelsen diskuterat om det bör göras fler insatser för att sprida Goda råd. Detta ska ske genom en insats för att få en del bibliotek att ta in Goda Råd, men det är ännu inte gjort.

Särskilda projekt

Den nya regeringen och Tidöavtalet

Valrörelsen präglades inte lika mycket av migrationsfrågan som i föregående val. De partier som kom att bilda regering hade i stor utsträckning anammat Sverigedemokraternas politik som inte heller utmanades av Socialdemokraterna. I samband med regeringsbildningen presenterade den nya regeringen ett avtal med Sverigedemokraterna, Tidöavtalet. Den omfattande delen om migrationspolitik i Tidöavtalet visade vara i stort sett kopierat från Sverigedemokraternas migrationspolitiska program.

Tidöavtalet presenterades den 14 oktober. Den 15 oktober hade FARR sin höstkurs där vi kunde redogöra för avtalet i korthet. Dagen därpå hade FARR:s styrelse ett arbetsmöte där en av arbetsgrupperna satte igång med att gå igenom de migrationspolitiska delarna av Tidöavtalet.

Strax efter att Tidöavtalet tog enskilda medlemmar kontakt och efterfrågade ett uttalande från FARR. Det resulterade i att vi tog fram en text som diskuterades med flera andra föreningar och sedan skickades ut till alla medlemsföreningar. Den 26 oktober publicerades uttalandet "[Vi protesterar mot Tidöavtalet och en främlingsfientlig flyktingpolitik](#)" på FARR:s hemsida. Uttalandet, som efter hand har undertecknats av 40 föreningar eller föreningsrepresentanter, gick även ut som pressmeddelande.

Tidögruppen som bildades i oktober har utvidgats och fortsatt hålla reda på vilka förslag och direktiv regeringen lägger fram, föreslå vad som kan göras och förbereda de möten vi haft med medlemsföreningarna. En del av Tidögruppen är "8 januarigruppen" som förberett ett nätverksmöte i januari och därefter även planerat kursdagen.

Den 8 januari hölls en digital träff med representanter för FARR:s medlemsföreningar och alla föreningar som undertecknat FARR:s uttalande om Tidöavtalet. Knappt 50 personer från ca 25 föreningar och från FARR:s styrelse deltog. Vid mötet presenterade Hilda Gustafsson en översikt av debatten i media dittills. Aida Samani gick igenom de flesta av förslagen i Tidöavtalet med en presentation som sedan har lagts ut på hemsidan. I en frågestund efter inledningarna deltog även Tomas Fridh och Emma Salomonsson från Fridh advokatbyrå.

Andra halvan av mötet den 8 januari ägnades åt reaktioner och önskemål från föreningarna. Flera berättade om förskräckelse och uppgivenhet, att människor känner sig jagade och funderar på att lämna Sverige och sådana saker. Men det fanns också exempel på aktiviteter för att protestera och samlas. Många önskade fortsatt information, gärna på en gemensam plattform och över

huvud taget mer av samverkan. Mer detaljerad information om allt som sades på mötet har gått ut i FARR:s medlemsbrev.

FARR:s styrelse diskuterade vid sitt möte den 22 januari vad FARR kan bidra med och tog fasta på alla önskemål om fortsatt information och samverkan. Referat från 8 januari-mötet och styrelsens planer för uppföljning har sedan skickats ut till medlemmarna och de andra föreningarna. Bland planerna finns att skapa en ny avdelning på FARR:s hemsida för information om lagförslagen från Tidöavtalet vartefter de presenteras, tips om aktiviteter och debatt, faktaunderlag för argument. Viktiga uppgifter blir också att samla in och sprida förslag till agerande kring de kommande lagförslagen, dela tips och på olika sätt samverka med medlemsföreningarna och andra organisationer.

Den 24 januari framträdde den moderata migrationsministern Maria Malmer Stenergard på en presskonferens i sällskap med sverigedemokraternas Henrik Vinge. De presenterade regeringens migrationspolitik efter 100 dagar. Nyheten på presskonferensen var att regeringen ska sätta igång en informationskampanj om Sveriges migrationspolitik med syfte att avskräcka asylsökande från att söka sig hit. Flera åtgärder som ingår i Tidöavtalet och som regeringen vill göra verklighet av i närtid presenterades i samma veva.

Regeringens uttalanden kommenterades på FARR:s hemsida under rubriken "[100 dagar med en skräckinjagande politik](#)". I denna och flera artiklar på hemsidan beskrevs innehållet i de direktiv som redan gått till myndigheter som Migrationsverket, polisen och Sida för att avskräcka asylsökande, öka kontrollerna och utvisa fler. De utredningar som ska gå igång i närtid beskrivs också, bland annat den stora utredningen om hur asyllagstiftningen ska anpassas till EU-rättens miniminivåer. FARR kritiserade politiken att medvetet försämra asylmottagandet och tillvaron med uppehållstillstånd i Sverige.

I samband med det första ministermötet under FARR:s tid som ordförandeland i EU gick migrationsministern ut med siffror som skulle visa att de flesta som söker asyl i Sverige och i Europa saknar skyddsbehov. FARR tillbakavisade som nämnts ovan detta i ett pressmeddelande på svenska och engelska där vi förklarade att en majoritet av de sökande faktiskt får uppehållstillstånd i EU som helhet, när deras ärenden har prövats i domstol. De många avslagen i Sverige har att göra bland annat med orimliga beviskrav och brister i rättssäkerheten i asylprövningarna.

Den 24 februari publicerades den första remissen kring ett par av förslagen i Tidöavtalet, nämligen att ta bort "särskilt ömmande omständigheter" som skäl för uppehållstillstånd och återinföra vissa inskränkningar för anhöriga. Tidögruppen har tagit sig an att ta fram material till remissvar och till stöd för andras remisskrivande.

Under februari-mars har styrelsen och de anställda arbetat vidare med de uppgifter vi föresatt oss efter 8 januarimötet. Ett arbete har påbörjats med att lägga upp Tidömaterialet som en separat

avdelning på FARR:s hemsida. Kursdagen den 25 mars gästades av en lång rad talare med olika slags expertis och erfarenheter.

Afghanistanundersökning

Årsmötet 2022 beslöt att FARR skulle undersöka beslut i asylärenden för Afghanska medborgare tagna efter beslutstoppet hävdades i slutet av 2021. Projektet har drivits av Pomme Corvellec, Jasmine Qazbegi och Terje Holmgren. Under slutet av 2022 kom tre juriststudenter med i projektet. Det beslutades att undersökningen skulle försöka kartlägga vilka beslut som togs i meningen vilka faktorer som bidrog till olika typer av beslut, genom en kvantitativ undersökning där en mängd beslut går igenom. I den mån det visade sig möjligt skulle även undersökningen försöka granska besluten och hitta systematiska svagheter.

Undersökningen började med att gå igenom upp mot avgöranden från Migrationsdomstolarna tagna från en juridisk databas. Dessa avgöranden var tagna efter Migrationsverkets beslutsstopp, medan grundbesluten som överklagats var tagna innan. Sedan gick upp mot 100 beslut igenom som var tagna av Migrationsverket under första halvan av maj 2022. Dessa begärdes ut från Migrationsverket och var avidentifierade. Under mars 2023 har gruppen fått ytterligare ungefär 100 beslut från oktober 2022 som ska gå igenom.

Under hösten 2022 skedde ett par referensgruppsmöten med jurister utanför FARR som gav inspel till vad undersökningen borde titta på. Ytterligare något samtal med personer från civilsamhället gjordes.

Projektet är ännu inte avslutat, men planeras att avslutas under första halvåret 2023.

FARRs agerande m.a.a. tilläggsdirektiv till utredning om asylboende

Under den gamla regeringens sista tid vid makten kom ett tilläggsdirektiv till utredningen Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (Ju 2021:12, Dir 2022:16). Inom FARRs styrelse beslöts att be om ett möte med utredaren. Annette Rosengren blev den som höll i detta.

Direktivet syftade till att få bort EBO, som kritiserats för att bidra till utanförskap och dålig integration, och få asylsökande att själva välja anläggningsboende (ABO) och att EBO skulle innebära sanktioner som att varken få dagersättning eller arbetstillstånd. (Ensamkommande barn undantagna från detta.) Under tidiga augusti och med stöd i Sandra Karlssons doktorsavhandling *Children's lived rights: the everyday politics of asylum-seeking children* (SU, barn- och ungdomsvetenskap, 2021) arbetade framför allt Annette fram utförliga kommentarer till tilläggsdirektivet inklusive ett stort antal punkter om hur anläggningsboenden för asylsökande, inte minst barnfamiljer, bör vara inrättade. De ska inte

ligga isolerat utan i levande samhällen, med skola, fritidsverksamheter etc, inte vara för stora och inte trångbodda, med lektytor för barnen, med familjevänliga utrymmen etc etc.

En grupp med framför allt Liisa Korvenranta, Lars-Ove Renberg och Annette diskuterade online. FARRs kommentarer förankrades i styrelsen med input från framför allt Zahra Hosseini, som upplevt trångbodda frustrerande asylanläggningar. Under 1 ½ timme den 24 augusti träffade FARRs Liisa Korvenranta och Annette Rosengren utredaren kammarrättsrådet Ingela Fridström och utredningssekreteraren Karin Johansson på Regeringskansliet. Med oss var Hej Främling, som också bett om träff. Vi berättade bl a utförligt om dåliga,

isolerade anläggningar och konsekvenser av det, och hur vi från FARR menade att asylanläggningar ska vara inrättade. Vi önskade också en utredning om varför människor har valt EBO framför ABO, och menade att det kan vara att EBO ger bättre förutsättningar till arbete och integration. Vi tog också upp den katastrofalt låga dagersättningen och svårigheten att få bankkort. Mötet var avspänt och vänligt men utredaren var tydlig med att säga att hon är obrottsligt lojal mot uppdragsgivaren och att följa avsikten med utredningen.

Resultatet kom under senhösten 2022 i form av delbetänkandet En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64). Betänkandet säger att asylsökande ska bo i migrationsverkets anläggningar och de får varken dagersättning eller arbetstillstånd om de inte gör det. Det är helt i linje med uppdraget. Den som ändå bor på egen hand måste lämna adress, och kommer utsättas för diverse kontroller. I detta följer ett antal lagändringar. FARRs och Hej främlings påpekande om hur asylboenden bör utformas har inte satt andra spår i utredningen än kortare kommentarer om utformningen och att det inte låg i uppdraget att utforma asylboenden utan det ålägger Migrationsverket. En närmare läsning av delbetänkandet kan kanske hitta något mer om insikter hos utredaren om hur asylförläggningar bör vara.

I nuläget verkar det inte som att detta delbetänkande kommer gå ut på remiss men att det blir ytterligare ett tilläggsdirekt om asylsökandes boende. Den nuvarande regering har klart och tydligt sagt att asylsökande ska bo i migrationsverkets anläggningar. Så det kan nog komma förslag om klart förbud att bo på egen hand, eller att det alternativet över huvud taget inte existerar t ex genom krav på dagliga närvarokontroller i asylboendet.

Ekonomi

Fondansökningar

Under 2022 har gruppen som arbetar med att söka pengar fått en ny besättning, bestående av Lisa Petri och Fanny Pelin. På styrelsemötet i augusti tog styrelsen beslut om att söka pengar för att sprida "Goda råd till dig som söker asyl". Under hösten ansökte vi därför pengar hos Nationalencyklopedins kunskapsstiftelse för att göra en utbildning riktad mot vuxna som möter unga asylsökande för att kunna vara stöd. Denna ansökan fick avslag.

Under vintern äskade vi medel för att översätta "Goda råd till dig som söker asyl" från svenska till engelska hos tre olika stiftelse, Längmanska stiftelsen, Prins Gustaf Adolfs och Prinsessan Sibyllas minnesfond och Olle Engkvist stiftelse. Vi inväntar svar från dessa.

Datum:

Flyktinggruppernas Riksråds styrelse genom